

قرارهای کیفری

متناسب با حقوق متهم

و آموزه های عدالت ترمیمی

ترجمه:

مهدی شاهین سفا

انتشارات پروک

سرشناسه	شاهین صفا، مهدی، ۱۳۶۳
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	قرارهای کیفری متناسب با حقوق متهم و آموزه های عدالت ترمیمی/ نویسنده مهدی شاهین صفا..
مشخصات نشر	خمين: انتشارات پرپروک، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۲۲۴ ص:.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۴۳۶۴-۴-۶
وضعیت فهرست نویسی	فپا
موضوع	قرار تأمین (آیین دادرسی جزایی)—ایران
موضوع	Bail order (Criminal procedure) – Iran*
رده بندی - کره	۱۳۹۸ ق ۲/ش ۱۰/۴۶۱۰ kmh
رده بندی دیویی	۵۵۰۵/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۵۶۱۵۷۸

قرارهای کیفری متناسب با حقوق متهم و آموزه های عدالت ترمیمی

طراح جلد	زهرا خسرو
تاریخ انتشار	۱۳۹۸
نوبت چاپ	اول
قطع / تعداد صفحه	وزیری / ۲۲۴ صفحه
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۴۳۶۴-۴-۶
قیمت	۲۰۰۰۰ تومان
ناشر	پرپروک
نشانی ناشر	میدان انقلاب - نبش خیابان آزادی-
تلفن	پاساژ ولیعصر طبقه
پست الکترونیک	۰۹۱۲۰۹۴۰۲۷۶
وب سایت	perperookpub@gmail.com
	www.perperookpub.ir

فهرست

مقدمه.....	۱۳
بخش اول: باز تعریف انواع قرارهای کیفری:.....	۱۵
فصل اول: اقسام قرار.....	۱۷
مبحث اول: قرارهای اعدادی.....	۱۷
مبحث دوم: قرارهای نهایی.....	۲۰
مبحث سوم: تفاوت قرارهای اعدادی با قرارهای نهایی.....	۲۵
مبحث چهارم: قرارهای موت (جنبی یا فرعی).....	۲۸
فصل دوم: تفاوت قرارهای بازباری و حکم.....	۳۰
فصل سوم: جایگاه حقوقی و شیوه صدور قرارهای منع، موقوفی و ترک تعقیب.....	۳۳
مبحث اول: جایگاه قرارهای منع، موقوفی و ترک تعقیب در سیستم عدالت کیفری.....	۳۳
گفتار اول: قرار ترک تعقیب.....	۳۷
گفتار دوم: قرار منع تعقیب.....	۳۸
گفتار سوم: قرار توقف تحقیقات.....	۳۹
گفتار چهارم: صدور قرارهای منع، موقوفی و ترک تعقیب و محدود کردن بازداشت ها.....	۴۰
مبحث دوم: جایگاه فقهی قرارهای منع، موقوفی و ترک تعقیب.....	۴۱
گفتار اول: ممنوعیت نگاه تعقیبی در اسلام.....	۴۲
گفتار دوم: قاعده درء.....	۴۹
گفتار سوم: اصل برائت.....	۵۲

بخش دوم: مقایسه منع، موقوفی و ترک تعقیب در قانون آیین دادرسی

کیفری..... ۵۶

فصل اول: قرار منع تعقیب..... ۵۷

مبحث اول: پیشینه ی تقنینی قرار منع تعقیب..... ۵۷

مبحث دوم: بازتعریف قرار منع تعقیب..... ۵۹

مبحث سوم: اراده منتهی به صدور قرار منع تعقیب و مفاد آن..... ۶۱

گفتار اول: اراده منتهی به صدور قرار..... ۶۱

گفتار دوم: مفاد (محتای) قرار منع تعقیب..... ۶۵

مبحث چهارم: موارد صدور قرار منع تعقیب..... ۶۵

مبحث پنجم: منشاء صدور قرار منع تعقیب و رای برائت..... ۷۰

مبحث ششم: شرایط پس از صدور قرار منع تعقیب..... ۷۲

گفتار اول: ماهیت نظر دادستان در مورد قرار منع تعقیب..... ۷۴

گفتار دوم: مرجع حل اختلاف بین بازپرس و دادستان..... ۷۶

مبحث هفتم: اعتراض به قرار منع تعقیب..... ۷۸

مبحث هشتم: تصمیم دادگاه صالحه و تکلیف دادسرا بعد از اعتراض..... ۸۰

مبحث نهم: شمولیت اعتبار امر مختومه نسبت به قرار منع تعقیب..... ۸۴

فصل دوم: قرار ترک تعقیب..... ۸۸

مبحث اول: بازتعریف قرار ترک تعقیب..... ۸۸

مبحث دوم: پیشینه تقنینی قرار ترک تعقیب..... ۸۸

مبحث سوم: سبک و سیاق اجرایی قرار ترک تعقیب..... ۹۲

گفتار اول: درخواست ترک تعقیب.....	۹۶
گفتار دوم: صدور قرار ترک تعقیب.....	۹۷
فصل سوم: قرار موقوفی تعقیب.....	۹۸
مبحث اول: اصول حاکم بر قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۰
گفتار اول: امری بودن قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۰
گفتار دوم: عمومی بودن قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۱
مبحث سوم: پیشینه‌ی تقنینی قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۱
مبحث سوم: مقامات صلاح در صدور و مسائل مربوط به آن.....	۱۰۳
گفتار اول: در مرحله حاکمات مقدماتی.....	۱۰۳
گفتار دوم: در مرحله دادرسی.....	۱۰۳
گفتار سوم: زمان و مهلت صدور قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۴
مبحث چهارم: مهلت صدور قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۵
مبحث پنجم: تجدید نظر از قرار موقوفی تعقیب در مراجع صالح به رسیدگی پس از نقص آن.....	۱۰۶
گفتار اول: تجدید نظر از قرار موقوفی تعقیب.....	۱۰۶
گفتار دوم: شیوه دادرسی در مرحله تجدید نظر.....	۱۰۹
گفتار سوم: مرجع صالح پس از نقص قرار.....	۱۱۰
مبحث ششم: آثار قرار موقوفی تعقیب.....	۱۱۰
گفتار اول: اثر آن بر حقوق شاکی.....	۱۱۰
گفتار دوم: اثر آن بر قرارهای اعدادی صادره در مراحل دادرسی.....	۱۱۱

- مبحث هفتم: موارد صدور قرار موقوفی تعقیب کیفری ۱۱۲
- گفتار اول: فوت ۱۱۲
- گفتار دوم: گذشت شاکی یا مدعی خصوصی در جرایم قابل گذشت ۱۱۷
- گفتار سوم: نسخ مجازات قانونی ۱۲۶
- گفتار چهارم: عفو ۱۲۹
- گفتار پنجم: اعفاء امر مختومه ۱۳۱
- گفتار ششم: مرور زمان در مجازات های بازدارنده ۱۳۵
- گفتار هفتم: جنور ۱۳۸
- فصل چهارم: مقایسه قرار منع موقوفی تعقیب در قانون آیین دادرسی کیفری ۱۴۱
- مبحث اول: مقایسه قرار منع تعقیب با قرار موقوفی تعقیب ۱۴۲
- مبحث دوم: مقایسه قرار ترک تعقیب با قرارهای منع و موقوفی تعقیب ۱۵۶
- بخش سوم: جایگاه عدالت ترمیمی در قرارهای کیفری پیش دادرسی ۱۶۰**
- فصل اول: رویکردهای عدالت ترمیمی در بستر عدالت کیفری ۱۶۲
- مبحث نخست: قرار تعلیق تعقیب ۱۶۳
- گفتار اول: تاریخچه ۱۶۴
- بند اول: تعلیق تعقیب در قوانین پیش از انقلاب ۱۶۵
- الف: جنحهای بودن جرم ارتكابی ۱۶۵
- ب: اقرار متهم ۱۶۷
- ج: فقدان شاکی خصوصی یا گذشت وی ۱۶۷
- د: فقدان سابقه محکومیت موثر کیفری ۱۶۸

بند دوم: تعلیق تعقیب در قوانین پس از انقلاب.....	۱۶۹
گفتار دوم: تعلیق تعقیب در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲.....	۱۷۰
بند اول: شرایط صدور قرار تعلیق تعقیب.....	۱۷۱
الف: تعزیری بودن جرایم.....	۱۷۲
ب: قابل تعلیق بودن مجازات.....	۱۷۲
ج: کسب رضایت بزه‌دیده.....	۱۷۳
د: فقدان سابقه محکومیت موثر کیفری.....	۱۷۴
ه: اختیاری بودن.....	۱۷۵
بند دوم: شرایط استمرار دایق تعقیب.....	۱۷۵
الف: جلوه‌های جرم شناخته‌شده استناد تامینی.....	۱۷۷
۱- نظریه معاشرت‌های ترجیحی یا افتضاحی.....	۱۷۷
۲- نظریه سبک زندگی و فعالیت روزانه.....	۱۷۹
ب: جلوه‌های حقوقی دستورات تامینی.....	۱۸۰
۱- دستورات ناظر بر بزه‌دیده.....	۱۸۰
۱-۱- ارائه خدمات به بزه‌دیده.....	۱۸۰
۱-۲- عدم ارتباط و ملاقات با بزه‌دیده.....	۱۸۱
۲- دستورات تامینی ناظر بر بزه‌کار.....	۱۸۱
۱-۲- اصلاح و درمان بزه‌کار.....	۱۸۱
۲-۲- پیشگیری از تکرار جرم.....	۱۸۳
۳- دستورات تامینی ناظر بر جامعه.....	۱۸۵

- ۱-۳- خدمات عمومی رایگان..... ۱۸۵
- ۲-۳- عدم اقدام به رانندگی..... ۱۸۷
- ۳-۳- عدم حمل سلاح..... ۱۸۷
- بند سوم: ویژگی های قرار تعلیق تعقیب..... ۱۸۸
- الف: ضمانت اجرای قرار تعلیق تعقیب..... ۱۸۸
- ۱- عدم اجرای استورات مقام قضایی..... ۱۸۹
- ۲- تکرار جرم..... ۱۹۰
- ب: اعتراض پذیر بودن..... ۱۹۱
- ج: قابلیت طرح مستقیم در دادگاه..... ۱۹۳
- مبحث دوم: تعویق تعقیب..... ۱۹۴
- گفتار اول: الگوهای نظری تعویق تعقیب..... ۱۹۵
- الف: جلوه های ترمیمی..... ۱۹۷
- ب: جلوه های غیر ترمیمی..... ۱۹۹
- گفتار دوم: الگوهای عملی..... ۲۰۰
- بند اول: شرایط صدور..... ۲۰۰
- ۱- تعزیری بودن جرم ارتكایی..... ۲۰۰
- ۲- قابلیت تعلیق مجازات..... ۲۰۱
- ۳- موافقت بزه دیده و بزه کار..... ۲۰۱
- بند دوم: نتایج..... ۲۰۲
- فصل دوم: رویکردهای نیمه ترمیمی نهادهای عدالت کیفری..... ۲۰۳

مبحث اول: ترک تعقیب دعوی کیفری و جنبه های ترمیمی و غیر ترمیمی درخواست	
ترک تعقیب کیفری.....	۲۰۴
گفتار اول: بزه دیده مداری.....	۲۰۵
گفتار دوم: عدم فرآیندگرایی.....	۲۰۶
گفتار سوم: الزام بزه کار.....	۲۰۷
مبحث دوم: قرار بایگانی کردن پرونده.....	۲۰۸
گفتار اول: شرایط صدور.....	۲۱۰
بند یکم: تعزیرات بودن جرم.....	۲۱۱
بند دوم: غیرقابل گذشت بودن.....	۲۱۱
گفتار دوم: ویژگی های ناطق بزه کار / متهم.....	۲۱۲
بند یکم: فردی سازی.....	۲۱۳
بند دوم: حق اطلاع بر اتهام.....	۲۱۳
بند سوم: التزام کتبی.....	۲۱۴
منابع و مأخذ.....	۲۱۶

مقدمه

در هیچ کدام از متون قانونی تعریفی مثبت از اصطلاح «قرار» صورت نگرفته است و تنها قانونگذار در ماده ۲۹۹ قانون آیین دادرسی مدنی به طور منفی اعلام کرده است که چنانچه رأی دادگاه راجع به ماهیت دعوا و قاطع آن به طور جزئی یا کلی باشد، حکم و در غیر این صورت قرار نامیده می‌شود.

تمامی تصمیمات محاکمه به طایر اعم رأی نامیده می‌شود و رأی به دو دسته تقسیم می‌شود؛ برخی از این تصمیم‌ها به عنوان حکم و برخی دیگر تحت نام قرار شناخته می‌شوند.

با توجه به موارد فوق، اگر تصمیم دادگاه راجع به ماهیت دعوا و قاطع آن باشد، به نحوی که با صدور رأی تکلیف دعوای مطروحه در مرجع رسیدگی مشخص و ختم رسیدگی در آن مرحله صادر و پرونده از مرجع رسیدگی خارج شود، این تصمیم نام خوانده می‌شود.

در حالی که قرار تصمیمی است که دادگاه در پرونده مطروحه اتخاذ کرده است. این تصمیم ممکن است در مواردی قاطع دعوا باشد اما در خصوص ماهیت دعوا نیست یا اینکه ممکن است درباره ماهیت دعوا باشد اما قاطع آن نیست یا اینکه هیچ کدام از این دو شرط در تصمیم دادگاه وجود ندارد. البته ما باید به یک نکته توجه داشته باشیم که در مرحله دادرسی، بازپرس هیچ گاه حکم صادر نمی‌کند و اتخاذ تصمیم وی در پرونده همیشه

به صورت قرار است. این موضوع در حالی است که این قرار مانند آنچه در آیین دادرسی مدنی مرسوم است، دلالت بر شکلی بودن کامل این قرارها ندارد زیرا ممکن است بازپرسی با ورود به ماهیت پرونده و دعوا به صدور قرار اقدام کرده باشد.

این کتاب با موضوع مقایسه قرارهای منع، موقوفی و ترک تعقیب متهم در آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ درصدد است تا حد امکان به موانع دفاع از متهم در سیستم عدالت کیفری و قوانین و تدریب جمهوری اسلامی ایران دست پیدا نموده و تا حد امکان پیشنهادی را در جهت بهتر تنویر کذا در حوزه کیفری ارائه نماید. میدانیم که با تصویب قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۴ با اصلاحات آن تا تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ این قانون محل بحث ها و انتقاداتی از سوی جوامع علمی کشور بود. علت اصلی آن نیز نگاه کنش گرایانه ای این قانون (به عنوان یک ابزار حاکمیتی) به متهمین از یک سو و ارتباط مستقیم آن با حیطه ای آزادی متهم و همچنین حیطه ای وظایف مقام تحقیق یا قضایی از سوی دیگر، بوده است.

سید شاهی صفا

مدرس دانشگاه